

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Pavli Segneri E Societate Jesu, Qvadräginta Sermones

Segneri, Paolo

Antverpiae, 1695

Sermo XXXIV. Dominica Palmarum. Posteaquam plenè probatum est, meritissimò Christum in triumpho suo titulum mansueti assumpsisse, tandem illatione minimè expectatâ infertur: quàm grande malum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52734](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52734)

est. Nunquam quidem peccare licet, ubi verò minus illiciti est, cæteris paribus, gravior culpa est; Deus enim posthabetur tunc bono magis vili, magis ex quo, magis contemptibili. Concludamus igitur, si adeo in inferis ululabant illi, qui Deum unius provincie, aut Principatus causâ perdidit, quid de miseris illis fiet, qui idem damnatum passi sunt, sed ob quam causam? ob turpem paucorum nummolorum ululam, ob injustum cambium, ob iniquum censum, aut alium contrarium,

de numero eorum fraudulentorum, qui vobis magis, quam mihi perspecti sunt. An non præ furore infremet miseri, magis quam aut Esau, aut Lisimachus, quorum ille primogenita, hic regnum vilissimi vendidit? Et hæc sunt damna, hæc jacturæ, in quas proprii commodi scelerata studia involvunt magnos & parvos, & plebejos. Vos perpendite, an bonum aliquod tantis malis æquivalcat, & tunc decernite, an ut felices sitis, juvet esse impios, ac sceleratos.

SERMO TRIGESIMUS

Q V A R T V S.

DOMINICA PALMARUM.

Dicite filie Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.

Matth. 21.

SI quid usquam invenire est, è quo summa mortalium vanitas magis elucet, meo iudicio, fastuosi honorum tituli sunt, quibus longa pompa solet adornari. Sapor Persarum Rex, cum litteras ad Constantium Imperatorem exararet, se solis Germanum fratrem appellavit. Solimannus Turcarum Tyrannus se terræ dominorem, & dominorem mundi indigitavit. Salamandrus Egypti Sultanus se præfectum inferorum, & Paradisi Patronum nominavit.

R. P. Segneri Quadragesimale.

Quid de rege Bisnagensi? ignoto pænè Monarcha, dicam? qui tales hodie dum sibi honorum titulos arrogat, qui sine risu & cachinnis audiri non possunt. Fortunæ se bonæ sponsum vocat, magnarum Provinciarum DEUM, omnium eorum, quæcunque oculis aspicit, possessorem, omnium Idiotarum magistrum, fortissimorum quorumcunque victorem, Equitem, qui parem non habet; occasus, meridiei & septem trionum, omniumque marium Dominum, coram quo octo mundi partes contremiscant. Tituli sanè adeò stulti, ut

ii ijs

ijs collati dici possint modestissimi, aut quos Attila usurpavit, qui *flagellum Dei* aut Demetrii Poliorcetes, qui expugnator urbium, aut Caij Cæsaris, qui Pater exercituum, voluit appellari. Quod si animum advertere placet, Auditores, videbitis, mortaliū superbiam semper titulos terrore plenos ambivisse, quasi fastigium gloriæ in eo consistat, ut subjungentur omnia, prosternantur, ac dejiciantur universa. Quid hodiernā die Christus faciet, qui, cum Hierosolyman triumphans ingreditur, etiam vultuum habere titulum, sicut alij? At quod sibi nomen vindicabit? an dici volet Terribilis, an formidabilis. O quantum à vero aberramus, si hoc vel suspicemur quidem! sed *Rex mansuetus*: hic, hic est ille titulus, quem sibi assumit; *dicite filia Sion, ecce Rex tuus venit tibi mansuetus*. Aspicite; non ingreditur triumphali curru sublimis, nec jugales habet Tigres, ut Caligula, nec Leones, ut Marcus Antonius, nec Elefantos, ut Pompejus, nec cervos, ut Aurelianus, sed humili insidet jumento. Non petit, ut currum præcedant expugnataram urbium imagines, aut ponē sequantur captivarum gentium catervæ; & quamvis palmas non dedignentur, illas tamen non vult, nisi olearum ramis intertextas. Agite, Auditores, si ita est, Deum tam ferocem non habemus, quàm sibi quidam fingunt, quin ille potius totus mansuetus, totus pius, totus amabilis est, imò totus mansuetudo, totus pietas, totus amabilitas est. Quare videor mihi

operæ pretium facturus hodie, si ad ejus me genium efformans, quàm bene mansueti titulus eidem conveniat, vobis demonstrarem: *ecce Rex tuus venit tibi mansuetus*, quod idem est, ac compati paratior, quàm iracundus, benefacere potius, quàm nocere. Verbo, à natura magis inclinatus ad pietatem exercendam, quàm ad infligendam supplicia. Ut tandem ex hisce praemissis sequelam deducam, inexpectatam quidem, utilem tamen illi, quicumque animum adverterit.

II. Ut verò discursum incipiam, ex quo fundamento existimatis, me vobis primò probaturum propositam veritatem? ex aliquo vobis minime expectato; ex eo nimirum, quod Deus sit potentissimus, nunquid facillime mihi conceditis, tantæ potentiae Dominum esse, ut cæcis inambulans contremiscere sub se faciat firmamenti Bases? ad cujus vicium aspectum sol percussus formidine colorem vultus immutat? ad cujus notum mare reverens retrocedat? cuius cursores venti sint, qui per orbem terrarum effusi Divinæ voluntatis edicta enuntiant? cujus vox tonitruum? cujus gladius fulgura? sub cujus signibus conscripti nimbis, nives, turbines ac tempestates militant? Ex hoc factum vobis apporto nuntium, nimirum alienissimum esse à Dei genio, supplicij in nos animadvertente. Audite, obsecro. Docet Aristoteles, cum quo Plutarchus & Seneca concordant, Ethicorum Principes; si quis pronus ad iram sit, debilitatis ad iudicium esse: *maximè ob imbecillitate*

tem nascitur ira. Et ratio est, quia debiles contemni se facillimè existimant, si ignoscunt, timentque, nisi ipsi sevet vindicent, id vilitati potius adscribendum, quàm clementiæ, necessitati magis, quàm Electioni. Unde palam est, mulierem maximè iracundam esse, non est ira, super iram mulieris, cum ex sua natura debilissima sit: unde & infirmi faciliùs concitantur in iram, quàm sani & senes præ juvenibus, & calamitosi citiùs, quàm felices; quin & inter animalia, pronissima ad morsum, si tactu lacellus, vespas esse aspides, & mures notissimum est. Qui autem longè potentior est, alium genium habet: quousque est major, magis est placabilis ira. Ovidius cecinit, qui enim magnæ potentiae est, vindictam in sua se novit potestate habere pro libitu; hinc sæpe illam negligit, sæpe dissimulat; nec gloria sibi ducit, contra inferiorem insurgere. Id quod Adrianus Imperator appositè expressit tunc, cum jam regis honoribus auctus, obriam haberet illum, à quo in gradu fortunæ inferiori constitutus, injuriâ passus erat; nec tamen alio modo se vindicaret, quàm unico verbo *scissisti*. Præterea sunt leges natura non scripta litteris, sed impressa moribus, ait D. Ambrosius, ut leviores ad puniendum sint, qui maximâ potestate possuntur. Certe generosissimus quisque leonum ad catelli latratu non se dignatur demittere; & palam notum est, Cælos sublimissimos minimè nubibus exasperari, ac profundissima maria tempestatibus minùs turbari.

Jam ad rem: an non DEUM præ omnibus potentissimum esse concessistis? ergo convenit, ut supra cunctos alios pronus sit ad clementiam & pietatem. Proin uti ab ipsius genio alienissimum est punire & offendere, ita vel maximè proprium est condonare atque tueri. Cogitatio sane excelsa hæc est, Auditores, sed desideratis, ut candidè aperiã, à quo illam mutuam sumplerim? dicam: ex ipsis sapientiæ oraculis *Sapient. 11. 24.* Ubi Sapiens ita ratio- cinatur: Tu enim verò ò DEUS, humanissimus es erga omnes, tu mitis & misericors! ex hac causa, quia omnipotens es, misereri omnium Domine, quia omnia potes, non quia omnia diligis, sed quia omnia potes. Quod si veritatem penitus perferuari lubet, cur quæso quoties culparum veniam supplices à DEO publicè efflagitamus, non confitemur ipsi tanquam bono & benigno, verum tanquam omnia potenti? *Confiteor DEO Omnipotenti*, nisi, quod eidem quodammodo in memoriam reducamus, grandis potentiae esse, rigore abstinere: quod si alium agendi modum asumeret, nil aliud fore, quàm ut Hussæus vates advertit, contra folium à ventis dispersum aut culmum aridum palcæ per auras reptæ, belligerare: *contra folium, quod vento rapitur, ostendit potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris.* *Job. 13. 25.*

III. Manet ergo solidissimâ non minùs, quàm excellenti ratione demonstratum, castigatiões & supplicia hominum non esse juxta DEI

Genium. Sed quid in quaestionem vocare necesse est, quod in Isaia Oraculis verbis planis ac dilucidis, nec ulli amplius altercationi subiectis, certum est? Nuntiavit Prophetes iratum tandem populi sui delictis Dominum; *Dominus irascetur*, vix tamen hæc verba protulit, cum illico protestatus est, hanc quidem actionem à DEO proficisci, esse tamen contra Divinæ naturæ inclinationem: *alienum opus ab eo, peregrinum opus ab eo*. Usque adeo verum est, ut subjungit D. Hieronymus: *non est opus Domini, perdere, quos creavit, & punire peccantes, peregrinum & alienum ab eo, qui salvator est DEUS*. Creator est? Gaudium ergo eorum interitu habere non potest, quos creavit. *Salvator est?* interitum ergo eorum non potest velle, quos debet salvare.

IV. Quod si ad auctoritatem Prophetæ indicia placet adjungere ingenium sapientiæ, attentis illa animis auscultate, nec enim crediderim illa displicitura. Unde enim colligitur, belli Ducem, non nisi invitum muniatæ cuidam urbi excidium inferre? nunquid ex eo, quod primò eam certis sibi legibus dedendam petierit? unde infertur, medicum tenitenti animo ferrum & ignes ægro applicare? nunquid ex eo, quod primò medijs lenioribus morbi vim restringere tentaverit? unde truitur, hortulanum arborem quandam non nisi coactum ad ferram aut securim damnate? nunquid ex eo, quod ad illam primò vigori restituendam, dia-

cultrum & culturam adhibuerit? Ita sanè quicumque multo tempore suavis remedij usus est, satis superque ostendit, invitum se ad supplicia induci. Jam per fidem vestram tunc dico, quis unquam suavissimus tractandi modus, ad corda hominum sibi devincienda inveniri potest, quem Deus non adhibuerit, antequam deprecatoris flagris manum armarit? quibus nos beneficijs non cumulat? quæ beneficia non proponit, quas inspirationes non mittit? quæ exempla non exhibet? quas non præmittit invitationem? *Dulcis & rectus Dominus*, ait Psalmista, *non rectus & dulcis, sed dulcis & rectus*. Semper enim DEUS, peius dulcis est, quàm se verus. Non inanimatum reperio discrimen geminarum inter artes, ad eundem tamen finem ordinatas, piscatum, & venationem; utriusque finis est, præda: at quæ diversæ? Piscator sanè pisces, aut deliciaijs, aut pastillis medicatis, aut aliâ escâ gratâ & amabili decipit, tantumque abest, ut illos terreat, ut potius ne ipse videatur, nobis tenebras eligat ad insidias struendas; & profundo silentio nassas occultando, cooperiendoque hamos protrahat, ut ipsimet in eos sese induant; tantæque dexteritate illos circumvenit, ut etiam capri multoties, calamitatem carceris sui ignorent. Non ita venator, hic certè palam in campum egreditur, sonoro equorum canumque strepitu circumsonat, venatorium cornu animat, & quasi bellum saltui illaturus clamore ferat ad pugnam provocat.

Isa. 28.
21.

Isaiam.

ut desertis antris egrediantur urfi, è
dumetis apri; hastas arripit, lanceas
torquet; bombardis se opponit, mox
que feras in fugam concitatas ad pla-
garum & indaginum confinia præsto-
latur, tum affilit, transfigit, sistit, il-
lasque eum in modum laniat, ut ea-
rum sanguine stillent manus, & indu-
menta conspergantur. Hæc ergo, si
res bene consideretur piscatorem in-
ter & venatorem differentia est, quod
prior, ad prædam capiendam utatur
modo suavi, alter violento utramque
in nobis capiendis methodum DEUS
adhibet. Sed quam primò? Illam
sanè piscatoris, primò enim nos ad se
atrachere nititur promissis, munificen-
tiâ, favorum suorum ubertate. Si
autem hæc omnia cassa sunt, tum
enim verò artem contrariam Venatoris
assumit, tunc nos terrefacit, tunc
consternat, tunc aggreditur quodam
quali sanguinolento nos confictu,
quo nos domat & subigit. An mihi
non creditis? Audite ergo, si pla-
cet, Jeremiam: ecce ego, inquit Deus
per Prophetam, mittam eis piscatores,
& piscabuntur eos, & post hæc mittam
eis venatores, & venabuntur eos, an
obseruatis vocem, post hæc, primò
enim, ait DEUS, Piscatorem agam,
id est, primo blanditiis utar, & hu-
manitate; Dulcis Dominus, quod si
verò hæc irrita sint, post hæc irascar.
rellus Dominus, tunc venatoris par-
tes assumam qui sanguini non parcat.
Id autem ita contingere, discemus ex
sacris scripturis. Primò enim DEUS
septem annos integros, fertilitatis &
abundantiæ Egypto concessit, mox

septennium sterile induxit; Primò
florentissimum statum Davidi indul-
sit, mox eum pestilentia vexavit. Pri-
mò ærario divite ac locuplete Ezechia
domum beavit, postea eandem spo-
liari permisit. Primò domum Achab
numerosâ prole ditavit, deinde illam
ingenti strage subvertit. Ira ab ipsa
mundi origine primos parentes, pri-
mò piscari voluit, tantâ selectissi-
morum fructuum copiâ, quos in pa-
radisi terrestris pomario, largè pro-
posuit, primò replevit eas deliciis, do-
ravit sapientiâ, & intellectu, primò
illos ad immortalitatem destinavit;
cùm autem hac suavi piscatus industria
prædam non fecisset, tum demum
venationem adhibuit: ejecit eos è pa-
radiso, cùmque geminos feroces ver-
tagos in eos immisisset, laborem &
dolorem, tandem cepit. Et sanè,
si veritatem eloqui volunt, quotquot
uspian sunt peccatores, fateri cogentur,
prius miti se modo à DEO tra-
ctatos, dein primò se vero. Quis
ergo dubitet, acerbiter ipsi displicere
unde merito dixit Auctor operis
imperfeiti: paratior semper est
DEVS ad benefaciendum, quam ad
punientium. Id est, libentius piscato-
rem blandientem agit, quam venato-
rem crudellem. Unde quoties in
sacra pagina geminæ hæ voces uniu-
ntur, misericordia & justitia, primas
semper misericordia tenet: misit Deus Ps. 56. 5.
misericordiam suam, & veritatem Ps. 60. 6.
suam, misericordiam & veritatem quam Ps. 100.
requires? Misericordiam & judicium
cantabo tibi Domine, & multo clarior:
ad annuntiandum manè misericordiam Ps. 91. 5.

tuam & veritatem tuam per nossem. Ut omnibus perspectum sit, supplicia non nisi vesperi & serò ventura, manè autem & sub auroram non nisi gratias progredi.

V. Pergamus porrò quisquis aliquid juxta inclinationem suam machinatur, non sinit se facillè impediri ullo obice, quò minus id exequatur, quin omnes difficultates superat & contraria quævis perfingit. Deus autem, quàm facili de causa suspendit pœnas, jamjam nobis infligendas? quovis exultationis prætextu ac colore contentus est, & levi quacunq; ratione in contrarium allata mitigatur. Eja speciem illustre videamus. Sæpe DEUS populi Israëliti per deserta proficiscientis & ob delicta enormia planè intolerabilis, exterminium decreverat, nec enim aliud in dies, quàm intemperantia ac ingluvies turpissima, seditioes execrandæ, perfidiæ, ac blasphemiarum personabant. Sed Moyses identidem se Divino furori scutum opposuit, at quâ ratione futurum dicebat, ut Egyptij audito hoc nuntio scandalum conciperent, murmurarentque DEUM fraudulenter Israëlitas ex urbibus in deserta, ex domibus in solitudines protraxisse, ut ibi turpè eos interimeret: Ne quæso dicant Egyptij, calidè eduxit eos, ut interficeret in montibus, & deleter de terra. O Moyses, parcus ista! an hæc tibi ratio æqua videtur & digna, quæ in DEI conspectu proferatur? coram mente tam sublimi, tam sapiente. Quid? ne alter citra omnem rationem murmuret, quispiam ab officio suo desisteret? An

ideo Princeps in rebelles & perfidos non animadvertet? an ideo nullus pœdes reum condemnabit? an ideo Belli Dux seditiosos non compescet? murmurent alij quicunq; & quantumvis que; hæc scandala passiva nuncupentur, ad quæ, quicunq; respicit, ne bonum quidem, ne dum grande quidpiam operabitur. Et tamen quis credit? ratio licèt tam frivola, Divino tamen furori extinguendo nunquàm par erat. Cur hoc obsecro? an quòd fortè Deus hæc obrectantium detraha magni æstimet? Nihil mirius. Murmurabant equidem multi cõtra Christum, quòd Sabbatho curaret infirmos; an ideo à curandis languentibus destitit? murmurabant, quòd Publicanos ad penitentiarum gratiam admittet; an ob id quemquam exclusit? murmurabant, quòd Magdalenam exquisitâ humanitate reciperet? an ideo illam rejecit? minimè. Sed illud diligenter observate! murmuraciones quidem sæpe numero DEUM retinuisse, ne pœnis in eos fulminaret, nunquàm verò, ut gratias & favores suspenderet. Quis porrò nõ videt, id inde solum venire, quòd quemadmodum natura pronissimus est ad dandam gratiam, ita alienissimus sit ad sumendam vindictam. Ira in indignatione ejus, & vitæ in voluntate ejus.

VI. Verùm quid dico? parùm foret etiã quavis levissimâ oppositione, DEUM à castigando desistere plus facit, dum ipse anxie quærit, qui sese, castigare nolenti, interponat? Quis vi virum qui interponeret sepem, hæc verò cum minimè reperiret, o quanto

Exod. 32.
22.

dolore, quantā mæstitiā, quanto ani-
mi angore id tulit? *Vidit, quia non est*
vir, ut Isaias testatur. Atque ea prop-
ter quid fecit? Aporiatum est, id est de-
liquium animi passus, & aporiatus est,
quia non est, qui occurrat, id est, quia nō
est, qui oret, ut Pagninus explicavit,
quia non est, qui intercedit, ut septua-
ginta interpretati sunt. Vos ergo ex
hoc iudicate, an Deo placeat severitas?
Certè personæ nimium iratæ gra-
vius nil potest accidere, quàm si quis
excandescenti sese opponat, quando
vehementi vindictæ calore agitur;
quicunque aut arma eripere, aut con-
tinere manum libratam audet, iisdem
sanè se exponit incautus ictibus, qui
in alterum destinabuntur. Testis est
Jonathas, Davidi, ut palàm est, in pau-
cis chorus, hic cum Saulem Patrem
fontibandum contra Davidem animad-
verteret, muneris sui esse censuit ira-
tū placare. Cumque mensæ accum-
beret, opportunā, quam sapiens Prin-
ceps vidit, occasionem, horamq; pro-
prietam nactus, in amici salutem hæc
solūm verba Patri dixit: *Quare morie-*
tur? quid fecit? Quis crederet parūm
abere, ut ne mortem pro responso re-
cepere, & quamvis filius esset dilectis-
simos, successor & hæres regni, parūm
absiuit, ne lanceā transfossum trucidar-
et. Et arripuit Saul lanceam, ut interfi-
ceret eum. Ita sanè pariter accidit, ut
Vilgothi regem Ataulphum barbarè
interimerent, cum illos arma contra
Romanos capta ponere juberet; ita
Dani Regem suum Henricum perfidè
trucidarunt, cum inter eos pacem cum
Wandalis stabilire tentaret; ut taceam

plures alios, quos adducere possem.
Nec, id vobis mirū videri debet: Nun-
quàmne torrentem è montis jugo
præcipitem, magnoque impetu devo-
lutum vidistis, quomodo, ingenti un-
darum strepitu exterminium campis,
depopulationem herbis, excidium
caulis minetur? Quis omnium primò
ejusdem furorem sustinet? ripa nempe
illa, quæ ejusdem furori coercendo
prima objicitur; hic enim verò præ-
grandi alveo intumescit, hic spumat,
hic furit, hic infremiscit, collectisque
omnibus undarum copijs non nisi ri-
pâ perturbatâ, & aggere dissipato quies-
cit, longè minori strage per camporū
planitiem debacchaturus, nisi ex op-
posito sibi obice magis efferus & in-
domitus evaderet & victoris instar in-
solentis stragem duplicaret; idem in
casu nostro accidit: Quisquis seriò iras-
citur, omnis fræni impatiens est, nec
intercessores admittit, nec mediatores,
& quemadmodum appositè dixit Se-
neca: *Habet iracundia hoc mali: non*
vult regi. Quid ergo de Deo sentien-
dum, qui non solūm libentissimè ad-
mittit, qui ejus furorem mitiget, sed
sollicitè inquit, qui se opponat: Qua-
stui vinum, qui interponeret sepem, &
staret oppositus contra me pro terra, ne
dissiparem eam, & non inveni. Num
dicere possumus Deo volupe esse,
nos punire, aut deletari nostris sup-
plicijs? quin potius fateamur necesse
est, Deum non irasci, nisi coactum:
Nunquid voluntatis mea est mors impi-
dit Dominus Deus?

VII. Bene est, dicetis, si Deus tam
mitis est, cur ergo sacra Oracula tam
tru-

truculentis metaphoricis utuntur, ut irā
Ejus describant? an quidquam fero-
cius est urſa, raptos ſibi catulos perfe-
quente? & tamen DEUS. Illi ab Oſea
Oſe. 13. aſſimilatus eſt: *Quaſi urſa raptis ca-
tulis.* An quid magis formidandum
leone, qui prædæ captæ irrugit; huic
Iſa. 21. tamen comparatus eſt ab Iſaia; *Quo-
modo ſi rugiat Leo ſuper prædam* Quid
igne horribilius, torrentis; inſtar ex ar-
dentibus Aethæ caminis ebulliente; &
tamen huic DEUM Prophetæ Nahum
Nahum. ſimilem eſſe dicit: *Indignatio eius ef-
fuſa ut ignis.* Quid turbine magis tre-
mendum, qui ſtrages & excidia mina-
tur? & tamen Jeremias ait: *Ece tur-
bo Domini furor egrediens, procella
ruens.* Quomodo ergo DEUS à ſuppli-
cijs inſtigendis tam alienus eſt, ſi tam
crudelibus ſymbolis ejus naturam no-
bis ſuam & indolem repræſentat? Sed
ego dico vobis, inde vel maximè con-
firmari, Eum ſummè eſſe alienū, quod
demonſtrare aggredior: Dicite, quem
è duobus inimicis magis formidan-
dum, veſtramque in perniciem magis
jurâſſe cenſetis? an illum, qui vitæ ve-
ſtræ clam inſidiatur, qui ore b'ando,
fronte ſerena, & verbis melleis ami-
cum mentitur, & ad amœnam vos de-
ambulationem Caini inſtar invitât:
Egrediamur foras? an verò illum, qui
feroci ſupercilio palam inſurgit, aper-
to Marte vos aggreditur, & ictum
eminus intentat. Non dubito, vos ito-
ros in ſententiam S. Leonis, quod *plus
periculi eſt in inſidiatore occulto quàm
in hoſte manifeſto*; hic enim perveniri,
declinati vel opportunè placari poteſt;
ille autem furorem ſuum ſolenter fo-

vet, & velut ignem cineribus conſi-
git, ut magis vivum conſerret, & in-
cautos obruat. Si ira eſt, ſi ira, DEUS
induat formas terribiles, & ſi minus
ſufficiant, quas adduximus, urſæ ni-
mirum, leonis, ignis, turbine; adju-
gite alias à Davide in psalmis com-
moratas: imaginamini vobis, Eum
cutrum caligine & nubiſus formida-
dum conſcendere, ſolem mundo em-
pere, tonitrua ingeminate, montes
concurrere, arcum intendere, ſagittas
expedire, & ad retrorem angendum,
jamjam fatalem & cum minari, ite-
eius nutū circumquaq; legiones ful-
minatrices, graſſetur fames, vaſtent
campi, paupertas depopuletur familia,
bella civitates devaſtent, peſtis provin-
cias & regiones exhauriat; quid tam
dem hoc ſtrepitu intendit DEUS? Au-
dite Davidem reſpondentem: *Dat me-
tuentibus ſe ſignificationem*; admonet
nos nimirum, ut in tutum nos recipi-
mus, ſcuto ſanctæ orationis nos tegi-
mus, lorica Sacramentorū muniamur,
remq; ſuam placare ſtudeamus: *Tu-
ret ut corrigat*; admonet, ut emendet;
prevenit, ut ignoſcat, ut Ambroſius
vertit. Quod ergo porro dubium ſu-
perſeſſe poteſt, DEUM omnino de-
ſerari vindictâ; *Qui enim vult ſerari,*
ait D. Auguſtinus, *non dicit cave!* Mi-
lites intuemini, qui caſtrum hoſtile
ferro & flammis vaſtare moluntur;
Clandeſtinas ad ejus conſilia inſidiat
locant, denſis ſiviarum umbris ſe oc-
condunt, vijs ſubterraneis, & ad occi-
dunt occultis cuniculis ſibi aditum parant,
at ſultum nocte intempeſtâ tentant,
& ne armorum fortè fulgore pro-
clantur.

Serm. 9.
de Quæ-
drag.

dantur, sollicitè cavent. Nihil horum facit Deus; vult ille urbem Jericho capere ac diruere; quid, obsecro, facit? clarà die & sole lucente exercitum ad urbis mœnia deducit; per diem voluntia vexilla explicat, tubis, & lituis insonat, strepitum sonorum, & clamores imperat: *Clamate & vociferamini.* Cur hoc? ne miseros cives ex improvise opprimat: *Clementia Dei erga homines peculiare hoc est,* ait D. Basilus, *non clam aut silenter ingerit supplicia, sed ea per comminationes prœdicit, sic peccatores invitans ad penitentiam.* Dei ergo minæ non gaudium de nostris ærumnis, sed aversionem potius indicant.

VIII. Verùm quid ultra dubitamus, an non palàm videmus, Deum post minas etiam intentatas supplicium diu differre? quantum enim non moræ, quantum induciarum nobis indulget? vos igitur judicate, an gratum ipsi accidat, ferire, si fulmen adeo pigrum intorquet. Notum vobis est, Auditores in sumptuosa aliqua fabrica extruenda multum temporis poni, multum moræ in prima delineatione, multum in iaciendis fundamentis, multum in erigendis muris, multum in iis regendis, multum in ornando ædificio, multum denique, dum manus ultima, & totius operis coronis imponatur. Si autem diruenda est, modico temporis spatio absolvitur, exiguo labore, & horarum brevium intervallo prosternitur. Creditisne id etiam à Deo fieri? contrarium prioris. Nos tardè ædificamus, citò diruimus; Deus citò ædificat, &

tardè diruit: cum fruit, velociter fruit; cum destruit, tardè destruit, ait D. Chrylost, si specimen desideratis, proponam: quot dierum spatio existimatis immensam hanc universi fabricam absolvisse Deum? Nemo ignorat, sex dierum impendio eandem stetisse; cum verò postea destruire vellet, non mundum, sed civitatem unicam, eamque non de primis, non magnam, nec spatiosam, septem dies insumpsit. An meministis urbis Hierichuntinæ paulò ante memoratæ? Ite, ite, dicebat Deus belli ducibus, circumdate eam, ac septimo tandem die demolimini: *septimo die muri funditus corruent.* Septimo die? Ubi est potentia tua ô Deus! exclamat Chrylostomus, ubi robur brachij tui? *mundum universum sex in diebus construis, & unam urbem septem in diebus solvis?* An non tu ipse es, qui sex dierum intervallo machinam hanc mundi vastissimam erexisti, montium juga ad nubes usque sustulisti, & valles ut abyssum depressisti? Nonne tu es, qui intra tam breve spatium mari terminum fixisti, fluminum alveos excavasti, campos floribus vestivisti, silvas feris & auras volucibus rep. evisti, & stellas in cælo accendisti? cum ergo toti mundo formando sex dies tibi sufficiunt, quomodo uni civitati destruendæ septem dies insumis? *mundum universum sex in diebus construis; & unam urbem septem in diebus solvis?* Nolite mirari, Auditores; demonstrare nobis voluit Deus, quod paulò antè affirmabam;

K k k baw;

bam; cum struit, velociter struit, cum destruit, tardè destruit. Nobis ædificare majoris stat, quàm diruere; DEO verò pluris destruere, quàm fabricari; illud enim non nisi coactus & dolens facit, lento pede incedit, multoque plus temporis insumit, quàm potenti ejus brachio necesse sit.

Isa. 1. 24. Heu consolabor, audite, quomodo per Isaiam loquatur. *Heu consolabor in hostibus meis, & vindicabor de inimico meo:* quasi diceret: ergone rem mihi tam acerbam & ingrattam exequi cogor, ut occidere necesse sit inimicos meos? cur non longiores illis moras & inducias indulgere licet? forsan emendabuntur? fortè plangent, & resipiscunt? O infinitam DEI nostri clementiam! an non verissimum agnoscitis, Auditores, à DEI genio nimium quantum alienum esse, pænis & supplicijs in nos sævire? Ille sanè totus pius, totus amabilis, & dignissimus est titulo Regis mansueti: *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Sed spero, ne vinè vestrum futurum, qui non alteram quoque sermonis mei partem patienter sustineat; quod enim hæcenus dixi, inutile vobis, & fortè perniciosum videbitur: brevem ergo quietem mihi concedite, & tum palàm fiet, quantum inde emolumenti & lucri in vos dimanet, quod vobis aut noxium, aut minus utile videri poterat.

PARS ALTERA.

IX. Quid ergo, dicetis forsan, emolumenti ex hoc sermone in nos redundat? demus, DEUM natu-

râ suâ ab inferendis supplicijs alienissimum esse; quid inde? licebitne ego nobis majori securitate & libertate peccare? Minimè, minimè, Auditores: aliam longè, eamque veriorum sequelam ego inde deduco. Equum illam? malum sanè gravissimum peccatum sit, necesse est; si enim, expendite diligenter, quod dico, si enim DEUS, à castigando adeò alienus & verè Rex mansuetus, ob noxam civium venialem pœnas tam graves, tam publicas, ac frequentes immitit, uti novimus & experimur, necesse est peccatum esse malum gravius, quàm mens humana assequi possit.

X. Quæ non supplicia inflixit Deus ob culpas, quæ vix culpæ nomen mereri videbantur? Ducebatur quoddam Arca Domini per terras Bethemitarum, cujus fama ob Divinam responsa, quæ DEUS inde reddebat, & ob victorias ad ejus præsentiam relatæ, passim celeberrima erat: universus igitur populus Arce videndæ desiderio excitus concurrat, quia verò tera rigidissime sanxit, ne Laici Arcam telamine nudatam intuerentur, gravissimè DEUS temerariam hanc curiositatem castigavit. Septuaginta enim Personarum illustrium, de plebe autem, quis crederet? quinquaginta milia morte repentinâ cecidèrunt? Exigua sanè noxa erat Nadab & Abiu, cum ea inadvertentia potius, quàm temeritate igne profano acerras & thuribula repleverunt; & tamen ob hoc solum delictum flammarum erumpentium incendio exusti sunt. Levis culpa erat Moylis & Aarons, cum ex in-

patientia potius, quam dissidentia
pigro verberare silicem percuterent,
& tamen terrâ promissâ propterea
exclusi sunt. Quid de Oza dicam,
Levitas inter celeberrimo? an non
repentinâ morte sublatus est, cum
manum irreverenter extenderet, ut
Arcam titubantem & ad lapsum in-
clinatam retineret? David Rex po-
pularis aurâ gloriolâ tactus, Joabo
imperavit, ut populi sibi subiecti
numerum iniret; & in pœnam
vanitatis videre debuit, omnem il-
lum populum sevâ contagionis luc
confumi, Ezechias parvis vanitatis stu-
dio abreptus, Regiæ suæ thesauros
Legatis Babylonæ vidēdos exhibuit,
meruitque ijsdem, expilatâ omni Ga-
zâ Regiâ, expoliari. Similibus ex-
emplis non Divina solum oracula; sed
etiam Ecclesiæ fasti & annales adeo
abundant, ut plura addere necesse
non sit, nisi quis eruditionis popu-
laris famam vanè affectet. Jam ego
id unum percontor: unde, quæso,
accidit, ut culpæ quantumvis le-
vissimæ, tanta à DEO severitate pu-
niantur? an fortè, quod severi genij
Deus sit, velox ad supplicia, pronus
ad rigorem? minimè profectò, ut
demonstravi. Id unum ergo super-
est, ut dicamus, id peccati atrocita-
ti esse tribuendum. Ecce ergo ser-
monis hujus emolumentum, ut dis-
camus nimirum peccatum debitè
æstimare, nec illud jocum aut lu-
dum credere. Quid enim; DEUM
naturâ suâ adeo mansuetum ob pec-
catum in tantum agi furorem, ut
sua ipsemet opera dissipet, opera ma-

num suarum. Solem obfuscet, ob-
scurec Lunam, stellas extinguat, &
nubibus ignem depluat, orbem in
cineres redigat, campos depopula-
tur, fontes obstruat, saltus extir-
pet, dejiciat montes, pretiosissimos
thesauros ignibus absumat, civitates
terrâ dehiscente absorbeat, nationes
& populos disperdat, nec templis
aut aris parcat? Et nos ad peccata
rideamus, eaque quod omnino stul-
tissimum est, nobis gloriæ duca-
mus?

XI. Sapienter D. Bonaventura ob-
servavit, neminem Principum ex ho-
stium suorum odio, proprias posses-
siones destruere, sed hostiles duntaxat
terras depopulari, ibique ferrum, flam-
mas, omnemque indignationem ef-
fundere: Reges & potentes in præju-
diciū inimicorum depopulantur terras
eorum; DEVS autem dissipat terram
propriam: tanto enim in peccatorem
odio fertur, ut illius causâ etiam ter-
ras proprias, sua sanctuaria & aras,
quin regiam suam & cælos ipsos de-
struat: quàm grande malum ergo
peccatum esse necesse est?

XII. Et tamen, quæ nostra est
perveritas, difficillimè ad hoc cre-
dendum induci nos patimur; unde
mirum non est, si nec DEO fulmi-
nanti non dicam benigno & clemen-
ti, nos submittamus. O superbiam
non ferendam! exclamat Salvianus,
plurimi panas peccatorum suorum per-
ferunt, & intelligere causas peccato-
rum suorum nemo dignatur. Et quan-
do tandem ad saniores mentem re-
dibimus, Auditores? nimis sanè gra-
ves

yes & intolerabiles nos esse necesse est, cum nec Deus ipse, tam bonus, ceteroquin & tam benignus, nos potius valeat sustinere. Ille peccata nobis exprobrat, sed furdis; minas intendat, sed stupidis; flagellis caedit, sed obstinatos. Quid erit tandem & ecquando tandem victas Deo manus dabimus, saltem nos expugnati patiemur, cum amanti nos submittente detrectemus?

XIII. Nunquam in sacris paginis lego, quod de Rege Nabuchodonosore commemoratur, quin in ipso superbiae, aut stupiditatis potius nostrae vivam imaginem expressam videam. Audite rem ratam & singularem: comparet in regis superbissimi conspectu Daniel Propheta, eaque Authoritate, quam & vitae integritas, & infraeta animi libertas illi conciliabat, tristissimum somnium liberè exponit, Regisque palam denuntiat, illum solio brevi deturbandum, in bestiam deformandum, per silvas & saltus erraturum, ferarum pabulo cibandum, usque dum factum suum exueret, Deumque caeli terraeque Dominum pronus agnosceret: *donec scias, quod dominetur excelsus, si autem consilium meum sequi placet: peccata tua Eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordias pauperum, forsitan ignoscat delictis tuis.* Nabuchodonosor Danielis verba non aliter, ac oracula venerabatur; longam enim experientiam noverat, Eum prophetiae Spiritu pollere, atque eam ob causam, velut Deo terrestri, victimas ei imvolavit, & incensum adoleri iussit.

Quid ergo ad tam tristem nuntium facere Regem oportuit? non quod è throno suo praecipis potius, quam descendens, ad caelestis interpretis genua supplex advolvi debuit, oblativaeque prout pmissis thesauris omnibus tam grave supplicium redimere? non quod debuerat cum sacro purpureo, cum cineribus Diadema regium, factum cum demissione commutare: vah nimium quantum aberratis! Iam enim Theodoretò credimus, nec factum posuit, ne dolentis animi figura praebuit, sed nova in dies impietatis argumenta dedit. Integri anni indicias ad paenitendum ei Deus indulgit, verum cum tantum spatium ei datum esset ad respiciendum, male deputatum tempus paenitentiae consumpsit. Ecce ergo, cum die quadam immenso factus timidus Regiam obambulet, suaeque aulae majestatem, ac potentiam magnitudinem superbe jactaret, *is de caelo ruit: tibi dicitur, Nabuchodonosor Rex, cum bestias erit habitatus tuas.* Quis unquam famosas metamorphoses Poetarum lyrics decantatas audivit, Aetionis in cervum, Cadmi in Draconem, Lycionis in lupum, Hippomenis in leonem, in canem Hecuba, Calistus in Ursam? Haec Poetarum figmenta ad imitationem Historiae contexta sunt, quam ego vobis commemoro. Vix vocem hanc caelestis allapsam impius Princeps audivit, cum illico & formam, & voluntatem, & mores sensit immutari, dispersit vestes, pro voce humana mugitus edidit, capilli in villos abiere, succreverunt ungulae, serosi rigebant crines, pro-

Dan. 4.

22.

Dan. 4.

24.

ad 10

ad 11

quom hūmī corpus manibus pedibū-
que incubuit, humanum confortium
instar bestiae fugit, ex aula in silvas se
recepit, gramine & herbis pascus est,
aqua ē paludibus haustā sitim restinxit
cunctisq; cæli injurijs, pruinis & ne-
bulis, pluviae & grandini, gelu & æstui
expositus vixit. Si verò meminisse pla-
cet, Auditores, significaverat Regi
Daniel, tamdiu illum in hoc miserri-
mæ vitæ genere perseveraturum. *Do-
nec scias, quod dominetur excelsus.* Un-
de sapienter meo quidem judicio col-
ligunt Interpretes, Cornelius præser-
tim, & Makdonatus non omnem illi
humanitatis sensum ereptum, sed tan-
tūm rationis relictum, ut inmutatam
statis sui conditionem agnosceret, de-
licti sui pœnam apprehenderet, atque
quod subinde fecit, Deo demissè sub-
mitteret. Quantum temporis arbitra-
mini impendisse miserum, usque dum
id opere completeret? An mensē
unum? amplius: an geminos? am-
plius: & quādiu tandem expectavit?
Audite, obsecro: septem annorum
spatio opus erat. O Pervicaciam! o
perfidiam! o perversitatem! quis un-
quam crederet, Auditores, quēpiam
mortaliū tam pertinacem & obsti-
natum esse posse, usque dum sese ad
Deum converteret? Superi boni! sub
flagello tam duro, tam acerbo præ-
stolari septem annis, & tum primū
exclamare humilem ac demissum: *Glo-
rifico Regem cæli!* an non hoc prodi-
gium contumaciæ & portentum du-
ritiei videtur? Fatendum omnino est,
impium hunc Principem summè de-
spuasse, magisque sensum bestiae,

quā hominis retinuisse. Sed de No-
bis, o miseri peccatores, porro quid
dicam, qui sapientes nos jactamus,
& tamdiu tamen non resipiscimus?
Quorsum enim tanta flagella, quæ
identidem Cœlum iratum in caput &
dorsum nostrum depluit? quorsum
hæc omnia nisi ut consteamur, *quod
dominetur excelsus!* hoc bella illa hor-
rida, quæ nobilissimum Europæ san-
guinem ad ultimam ferè guttam ex-
hauserunt, annuntiant; hoc ingemi-
nant onera, sub quibus ingemunt ci-
vitates; hoc clamant calamitates, qui-
bus oppressæ jacent familiæ; hoc lo-
quuntur populorum ruinæ, ac interi-
tus, quos nostrâ ætate debiscens tel-
lus absorpsit; hoc rerum omnium pe-
nuria & egestas; hoc pestilentia &
frequentissima contagia testantur. Et
quis nostrū est, qui ex tantis sup-
plicijs sapere didicit? quis è gravitate
pœnæ culpæ magnitudinem sapienter
æstimavit? *Attendi, auscultavit,* dice-
re liceat cum Jeremia, *Nullus est, qui
agat penitentiam, super peccato suo, di-*
cens quid feci?

*Jerem. 8.
6.*

XIV. Ita est, o peccatores contu-
maces! dominatur Excelsus, domi-
natur. Agite, quod libet, lubèrque,
nisi huic ventati subscribatis, de sa-
lute vestra actum est. Dic lascive &
luxuriose! quousque duraturæ sint
infirmities tuæ, quæ virium tua-
rum vigorem non sine dolore depa-
scent, *donec scias, quod dominatur
Excelsus,* quique, nisi matura
emendatio sequatur, pejus adhuc
in te animadvertet. Dic, aubitio-
se! quousque linguarum maledica-
rum

rum aculei contra te prevalitura sint? donec scias, quod dominatur excelsus, qui te magis adhuc dejiciet, & deprimet, nisi te ipsum in demissione componas. Dic, mercator & institor inique! scire cupis, quamdiu consilia tua casta & inutilia rationes fallaces, infaustra negotiatio futura sit? dicam, dicam, donec scias, quod dominatur Excelsus, tibi que certo persuasum habeas, è malo te ruiturum in peius, nisi in DEUM reverentior, benignior in pau-

peres, liberalior in dicatos Deo vos efficiaris. Quid ergo tandem sciendum nobis est, o Deus, & Domine! deijci coram te, & humiliari, hoc porro faciendum restat, errorum nostros agnoscere, tuam Justitiam adorare, & tibi similes effici, ut, qui Regis mansueti titulo gaudes, posthac secundum benignitatis tue amabilissimum genium nos tractes, non secundum furorem, ad quem nostra flagitia cogunt.

SERMO TRIGESIMUS

Q V I N T V S.

DIE VENERIS SANCTO

O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor similis, sicuti dolor meus.

I. Icistis, peccatores, vicistis! exultate in die hoc funestissimo, canite triumpham, & cum festu vobis applaudite!

En voti damnati estis, successit intentum! innocentem DEI Filium è medio tollere, affligere, & eliminare laborastis. Eia salva res est: *Abscissus est, abscissus est de terra viventium!* Ecce enim à Golgothæ jugo redux lætum vobis nuntium fero, vosque certissimos reddo, eum præsentem innumerabilis populi coro-

nâ, nudum, derelictum, despectum, post trium horarum difficillimum agonem animam tandem in probolæ Crucis trunco exhalasse. Eia contentine estis, o crudeles? an vestris desiderijs satisfactum est? quid poterò desideratis? an forte ipsimet in rem præsentem venire cupitis, tam funesto spectaculo mentem facere, ejus supplicij oculos pascere, & contemplatione vulnerum, quæ vestrali malitia infixit, carnis, quam vestralibido laceravit, capitis, quod superbiæ vestræ aculeis perforatur, & labrorum, quæ lingua vestra maledicta

Isa. 53. 8.